

	<h1>C-kurssi</h1> <h2>syksy 2007</h2> <p>Luento 2: tyypit, rakenteet, makrot 5.9.2008</p>

	<h1>Luennon sisältö</h1>
	<ul style="list-style-type: none">n Tyypit<ul style="list-style-type: none">- int, char, float, double- signed, unsigned- short, longn Vakiot<ul style="list-style-type: none">- constn Rakenteet<ul style="list-style-type: none">- if, for, while, switch, do-while- Syöttö ja tulostusn Makrot<ul style="list-style-type: none">- #define

Yksinkertaiset tyypit

- n int – kokonaisluku
- n char – yksi merkki (c:ssä oikeastaan kokonaisluku)
- n Float, double – reaaliluku (liukuluku)
- n HUOM: ei boolean tyyppiä
 - Käytetään kokonaislukuja
 - 0 on epätosi, FALSE ja
 - kaikki muut arvot tosia, TRUE
- n Tyyppien kokoa (tavuina tai bitteinä) ei taata ympäristöstä toiseen (standardi määrittelee hyväksyttävät minimikoot)

Lisämääreet: int ja char

- n Etumerkki: signed, unsigned
 - unsigned int
 - signed char
- n Kokomääreitä: short, long
 - long char
 - short int
- n Yhdistelmät:
 - signed short int
 - unsigned long int

Merkit

- n Merkit ovat oikeastaan kokonaislukuja
- n Merkistöstä EI saa olettaa mitään
- n Jos haluaa oikeasti tehdä siirrettävää ja kaikissa järjestelmissä toimivaa koodia pitää eksplisiittisesti käyttää tyyppiä
signed char tai unsigned char

Kokonaisluvut

- n Rajat otsikkotiedostossa limits.h
- n Yläraja INT_MAX aina ≥ 32767
- n Laitoksen ympäristössä 2147483647
- n "-" SHRT_MAX on 32767 (signed short int)
- n Kaikenkokoisille kokonaisluvuille on omat maksimi- ja minimiarvot
- n Kokonaislukuja käytettäessä voi kertoa tyyppin kirjaimella arvon jälkeen (U, L)

sizeof(short) <= sizeof(int) <= sizeof(long)

Otsikkotiedosto limits.h

- n Siirrettävyyden vuoksi tyyppien maksimikoot määritelty erillisessä tiedostossa – voivat vaihtua
- n Laitoksen ympäristössä otsikkotiedostot ovat hakemistossa /usr/include/
- n Otsikkotiedostot liitetään omaan ohjelmaan esikäntäjän ohjauskomennolla:

```
#include <limits.h>
```

Reaaliluvut

- n float
- n double
- n long double

- n Otsikkotiedostossa float.h on koot ja rajat

```
sizeof(float) <= sizeof(double) <= sizeof(long double)
```

Tyypimuunnoksia

Jos lausekkeen operandit ovat erityyppisiä, niin c:ssä tehdään automaattinen tyypimuunnos laskutoimitusta varten aritmeettisten tyyppien välillä. Aina pienemmän tarkkuuden omaava tyyppi muunnetaan tarkemmaksi tyyppiä seuraavasti:

- int ja char
 - unsigned
 - long
 - unsigned long
 - float
 - double
 - long double
-

Eksplisiittinen tyypimuunnos

n C:ssä voi muuttujan arvon tyyppiä vaihtaa lausekkeessa määreellä

(uusityyppi)mt ja

- Tämä voi olla jopa välttämätöntä
- Vakioarvojen tyypitys U ja L määreillä

```
int x; char merkki = 'a';
float c, f;
x = merkki + 17;
c = (5/9)*(f-32); /* arvo on 0 !! */
c = ( (double)5/9 ) * (f-32);
```

Errors

Ylivuoto

Kahden positiivisen kokonaisluvun ylivuodon testaamista ei saa tehdä vertailulla

$i + j > \text{INT_MAX}$

Miksi?

vaan vertailulla

$i > \text{INT_MAX} - j$

Luennon sisältö

- n Tyypit
 - int, char, float, double
 - signed, unsigned
 - short, long
- n Vakiot
 - const
- n Rakenteet
 - if, for, while, switch, do-while
- n Makrot
 - #define

Tunnuksista

- n Käytä *yhtenäistä* tyyliä nimissä.
- n Nimien pitää olla kuvaavia.
- n Selvyyden vuoksi voit sekoittaa isoja ja pieniä kirjaimia. HUOM: ne ovat merkitseviä:
 - longIdentifier, longest**
- n Vain 31 ensimmäistä merkkiä käytössä
- n (Aikoinaan vain 6 merkkiä erotti)

Vakioiden määrittely

- n Vakiot määritellään kuten muuttujat, mutta niiden määrittely alkaa sanalla
const
- n Vakioiden nimet kirjoitetaan ISOILLA KIRJAIMILLA (vakiintunut tapa)

```
const float PI = 3.1412;
const int ISO_LUKU = 0xFF7D;
const int TRUE = 1;
const int FALSE = 0;
const char A_KIRJAIN = 'a';
const char [] MJONO = "merkkijonossa on lainausmerkit";
```

Kokonaislukuvakiot

- n Luvun saa syöttää etumerkillä tai ilman
 - Kymmenkantaisena: 1234567789
 - Oktaalina (kahdeksankantaisena): 034 01234567
 - Heksadesimaalina: 0x12ABCDEF
- n Luvun tyyppi määräytyy sen arvon mukaan:
 - Jos mahtuu int tyyppiin
 - ∅ int
 - Muuten jos mahtuu long tyyppiin
 - ∅ long
 - Muuten jos mahtuu unsigned long
 - ∅ unsigned long
 - Muuten määrittelemätön (liian suuri)
- n Tyyppin voi myös määrätä kirjaimella U tai L
 - 12U on unsigned int ja 7L on long int

Merkkivakiot ja merkkijonovakiot

- n Merkkivakio 'a' '\065' '\xA6'
- n Merkkijonovakio "absdefkkjhaöj"
- n Merkkivakio talletetaan yhden merkin tilaan (ja se siis on oikeasti numero)
- n Merkkijono talletetaan sen tarvitsemaan tilaan (peräkkäisiä muistipaikkoja) ja loppuun vielä merkkijonon päättävä arvo '\0', vakiona toimii osoitin tähän muistialueeseen!!!

Luennon sisältö

- n Tyypit
 - int, char, float, double
 - signed, unsigned
 - short, long
- n Vakiot
 - const
- n Rakenteet
 - if, for, while, switch, do-while
 - Syöttö ja tulostus
- n Makrot
 - #define

Ehtolausekkeet

- n Looginen AND
- n Looginen OR
- n Ehdollinen lauseke
- n Pilkkulauseke

- n Käytä sulkuja selkeyttämään lausekkeita

```
e1 && e2  
e1 || e2  
e1 ? e2 : e3  
e1, e2
```

Errors

Assosiatiivisuus

n lauseke

a < b < c

n tulkitaan

(a < b) < c

n ja sen merkitys on eri kuin lausekkeen

a < b && b < c

Evaluointi-järjestys

Samalla rivillä samanarvoisia

Aritm. operaatiot {	{	() [] . ->
Bittisiirrot vasen ja oikea	{	! ~ - ++ -- & * (tyyppi) sizeof
suuruusvertailut {	{	* / %
Bittivertailut {	{	+ -
and	{	<< >>
or	{	< <= > >=
Ehdollinen vertailu	{	== !=
→ sijoitukset	{	&
	{	^
	{	
	{	&&
	{	
	{	?:
	{	= *= /= %= += -= <<= >>= &= != ^=
	{	,

Errors

Vältä virheitä

u `i = 8` on ihan eri asia kuin `i == 8`

u Tarkista rajat (vältä 'off by one')

u Huomaa että nämä eivät ole loogisia vertailuja!!!

`e1 & e2`

`e1 | e2`

`if(x = 1) ...`

programming Guidelines

Tyylistä

n Älä laita välilyöntiä seuraaviin :

`-> . [] ! ~ ++ -- -(etum.)`

`* (osoitin) &`

n Yleensä erota seuraavat välilyönneillä:

`= += ?: + < &&`

`+ (yhteenl.)` ja vastaavat

```
a->b      a[i]      *c
          a = a + 2;
          a= b+ 1;
          a = a+b * 2;
```

Lauserakenteet

n Ehto

n Toistot

```
if (ehto)
  lause;
else
  lause;
```

```
If (ehto) {
  useita lauseita
} else {
  useita lauseita
}
```

```
for (;;)
  lause
```

```
while (1) {
  lauseet
}
```

```
do {
  lauseet
} while (ehto);
```

n Toistojen keskeytys

- Break - hyppää toistoa seuraavaan lauseeseen
- Continue - hyppää seuraavalle kierrokselle
- Näissä ei saa olla nimeä!! (vrt. Java)

Break - käyttö

```
While (1) {
  printf("anna kaksi lukua a ja b, a < b:");
  if (scanf("%d%d", &a, &b) == 2)
    break;
  if (a < b)
    break;
  ...
}
/* break jatkaa suoritusta tästä */
```

- Tässä on tyypillisiä c:n piirteitä
- ikuinen toisto while(1)
 - virheentarkistus !!
 - tulostus ja syöttö käyttäen standardifunktioita

Poistuminen syvästä rakenteesta

- n Poistuminen useamman tason yli silmukassa on tehtävä goto -lauseella

```
for(i = 0; i < length; i++)
    for(j = 0; j < length1; j++)
        if(f(i, j) == 0)
            goto done;

done:
```

- n Break jatkaisi ulomman silmukan seuraavaa kierrosta!

Valinta: switch esimerkkiohjelma


```
.. /* ohjelman alkuosa ja muuttujien esittelyt */
Printf("Syötä korkeintaan %d merkkiä\n", LIMIT);
For (i = 1; i <= LIMIT; i++) {
    if ( (c=getchar()) == EOF)
        break; /* tiedosto loppui CTRL-D -merkki */
    switch (c) {
    case ' ' : valil++;
                break;
    case '\t': tabul++;
                break;
    case '*' : tahti++;
                break;
    default  : if (c>='a' && c<='z')
                    pienia++;
    }
}
... /* täällä voidaan sitten vaikka tulostaa */
```

```

/* Program that reads two integer values, and
 * outputs the maximum of these values.
 */
#include <stdio.h>
int main() {
    int i, j;
    printf("Enter two integers:");
    if(scanf("%d%d", &i, &j) != 2) {
        fprintf(stderr, "wrong input\n");
        return EXIT_FAILURE;
    }
    printf("Maximum of %d and %d is %d\n",
           i, j, i > j ? i : j);
    return EXIT_SUCCESS;
}

```

“Lue
kaksi
lukua”

<h2>programming Guidelines</h2> <h3>Control Statements</h3>	
<p>Tämä toisto</p> <pre> while(<i>expr</i> != 0) <i>statement</i>; </pre> <p>on identtinen tämän kanssa</p> <pre> while(<i>expr</i>) <i>statement</i>; </pre>	

Kirjan esimerkki 4.4

```
/* Example 4.4
 * Read characters until "." or EOF and
 * output
 * the ASCII value of the largest input
 * character.
 */
#include <stdio.h>
int main() {
    const char SENTINEL = '.';
    int aux;
    int maxi = 0;
```

```
printf("Enter characters,. to terminate\n");
```

```
while(1) {
    if((aux = getchar())== EOF || aux == SENTINEL)
        break;

    if(aux > maxi)
        maxi = aux;
}
```

*Idiom ?
(sanonta)*

```
printf("The largest value: %d\n", maxi);
return EXIT_SUCCESS;
}
```

\dioms

Lue merkkejä loppumerkkiin asti yksi kerrallaan

```
while(1) {
    if((aux = getchar()) == EOF || aux == SENTINEL)
        break;
    ...
}
or:
while(1) {
    if((aux = getchar()) == EOF)
        break;
    if(aux == SENTINEL)
        break;
    ...
}
```

\dioms

Lue kokonaislukuja

```
while(1) {
    if (scanf("%d", &i) != 1 ||
        i == SENTINEL)
        break;
    ...
}
```


Syöttö ja tulostus lyhyesti

n Merkki kerrallaan

```
int getchar()  
int putchar(int)
```

n Muotoiltuna

```
int scanf("format", &var)  
int printf("format", exp)
```

```
/* File: ex1.c  
 * Program that reads a single character and  
 * outputs it, followed by end-of-line  
 */  
  
#include <stdio.h>  
#include <stdlib.h>  
  
int main() {  
    int c; /* chars must be read as ints */  
  
    if ((c = getchar()) == EOF)  
        return EXIT_FAILURE;  
  
    putchar(c);  
    putchar('\n');  
  
    return EXIT_SUCCESS;  
}
```

HUOM: Nämä otsikkotiedostot
tarvitaan funktioiden käyttöä varten

Kokonaislukujen muotoilukomennot

Kokonaislukujen muotoilussa käytetään seuraavia määreitä:

- d etumerkillinen kokonaisluku
- ld long decimal
- u etumerkitön kokonaisluku
- o oktaali (kahdeksankantainen)
- x, X heksadesimaali (kuusitoistakantainen)

```
printf("%d%o%x", 17, 18, 19);
```

Reaalilukujen muotoilukomennot

Reaaliluvuille käytetään seuraavia ohjauksia

(oletustarkkuus on 6):

- f [-] ddd.ddd
- e [-] d.dddddE{sign}dd
- E [-] d.dddddE{sign}dd
- g fe (vain lyhyempi)
- G FE

```
printf("%5.3f\n", 123.3456789);
```

```
printf("%5.3e\n", 123.3456789);
```

```
123.346
```

```
1.233e+02
```

Merkkien ja merkkijonojen muotoilu

Merkkejä ja merkkijonoja muotoillaan seuraavasti:

c merkki
s merkkijono

```
printf("%c", 'a');  
printf("%d", 'a');  
  
printf("This %s test", "is");
```

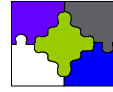
scanf() - paluuarvot

scanf() palauttaa arvonaan luettujen alkioiden määrän ja EOF, jos yhtään alkioita ei saatu luettua ennen tiedoston loppumista.

Esimerkiksi `scanf("%d%d", &i, &j)`
voi palauttaa seuraavat arvot:

2 Jos molemmat luvut onnistuivat
1 Jos vain i saatiin luettua
0 jos luku epäonnistui kokonaan
EOF jos tiedosto päättyi.

\dioms

Pyydä ja lue yksi merkki

```
printf("Enter integer: ");  
if(scanf("%d", &i) != 1 ) ...  
/* error, else OK */
```

Lue kaksi kokonaislukua

```
if(scanf("%d%d", &i, &j) != 2 ) ...  
/* error, else OK */
```

Makro

- n Esikäntäjän ohjauskomennolla voi määritellä makroja
- n Makro on tunnus, joka korvataan sisällöllään ohjelmakoodiin ennen varsinaista käännöstä
- n HUOM: Koko loppurivi on korvaava arvo!

```
#define MAKSIMI 30  
#define NIMI "Oiva Ohjelmoija"  
#define TRUE 1  
#define FALSE 0
```